

**И. К. АХУНБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК
МЕДИЦИНАЛЫК АКАДЕМИЯСЫ**

**Б. Н. ЕЛЬЦИН АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ-ОРУС СЛАВЯН
УНИВЕРСИТЕТИНИН**

Д 14.23.690 диссертациялык кеңешинин

**2025-жылдын 25-июнундагы сынак комиссиясынын. 33-
протоколу**

Комиссиянын курамы:

м.и.д. Биялиева Г. С. - диссертациялык кеңештин мүчөсү - эксперт
(14.02.03 – коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо);
м.и.д., профессор Мамбетов М. А. - диссертациялык кеңештин мүчөсү -
эксперт (14.02.03 – коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо);
м.и.к. Абдуллаев Т. О. 14.02.03 – коомдук саламаттык жана саламаттыкты
сактоо;

Күн тартиби:

Изденүүчү Аскарбекова Гулдесте Аскарбековнадан 14.02.03 – коомдук
саламаттык жана саламаттыкты сактоо адистиги боюнча кандидаттык
экзаменди кабыл алуу.

Угулду: Аскарбекова Гулдесте Аскарбековна

Билет №11

Суроо: Орточо чоңдуктар: түшүнүгү, түрлөрү, эсептөө ыкмалары.

Жооп: 1. Орточо чоңдуктар — бул изилденүүчү белгинин мүнөздүү
касиеттерин чагылдырган, жалпы статистикалык көрсөткүчтөр. Алар
белгилүү бир кубулуштун типтүү деңгээлин сандык жактан мүнөздөө үчүн
колдонулат.

Орточо чоңдуктардын түрлөрү:

• Арифметикалык орточо:

- Жөнөкөй: бардык бирдиктер бирдей мааниге ээ болгондо колдонулат.

Формула: $\bar{x} = \sum x / n$

- Салмактуу: ар бир бирдиктин мааниси айырмаланып турганда колдонулат:

$\bar{x} = \sum xw / \sum w$

• Гармониялык орточо — тескери пропорционалдуу мамилелерде (мисалы,
ылдамдык, убакыт).

• Геометриялык орточо — өсүү темптери, индекстер үчүн колдонулат.

- Квадраттык орточо — вариацияны талдоо үчүн колдонулат.

Эсептөө ыкмасы төмөнкүлөрдү камтыйт:

1. Маалыматтарды чогултуу жана топтоштуруу.
2. Орточо чоңдуктун түрүн тандоо.
3. Формула боюнча эсептөө.

№2 суроо: Үй-бүлөлүк дарыгерлер борборунун ишинин көрсөткүчтөрү.

Жооп: Үй-бүлөлүк дарыгерлер борборлорунун (ҮДБ) ишмердүүлүгүнүн көрсөткүчтөрү биринчи баскыктагы медициналык жардамдын (БМСЖ) жеткиликтүүлүгүн, сапатын жана натыйжалуулугун чагылдырат. Негизги көрсөткүчтөр төмөнкүлөрдү камтыйт:

1. Демографиялык жана кадрдык көрсөткүчтөр:
 - Үй-бүлөлүк дарыгерлердин топторунун саны (ГСВ);
 - 10 000 адамга дарыгерлердин саны;
 - Бир дарыгерге орточо жүктөм.

Уюштуруучулук-функционалдык көрсөткүчтөр: Амбулатордук кабыл алуулардын саны; Үйгө баруулар саны; Профилактикалык кароолордун камтуусу.

3. Сапат көрсөткүчтөрү:

- Калктын канааттануусу;
- Өз убагында диагноз коюу;
- Эрте стадияда оорулардын аныкталышы.

4. Экономикалык көрсөткүчтөр:

- Бир кабыл алуунун орточо баасы;
- Дары-дармекке кеткен чыгымдар.

Мисал (2024-жылга карата):

- Кыргызстанда 12 млн ашуун амбулатордук кабыл алуу катталган.
- Бишкекте калктын канааттануу деңгээли – 83,8 %. Орточо жүктөм – 1 дарыгерге 3 600 адам (норма — 1 500–1 700).

№3 суроо: Үй-бүлөлүк дарыгерлердин ролу жана функциялары.

Жооп: Үй-бүлөлүк дарыгер — бул биринчи баскыктагы медициналык жардамдын негизги булагы. Ал дарылоо гана эмес, алдын алуу, реабилитация жана социалдык колдоону камтыган комплекстүү жардамды камсыз кылат.

Үй-бүлөлүк дарыгердин негизги функциялары:

1. Диагностикалык — бейтапты текшерүү, изилдөөлөрдү дайындоо.
2. Дарылоочу — оорулардын терапиясы, хроникалык бейтаптардын көзөмөлү.

3. Профилактикалык — эмдөө, скрининг, тобокелдик топтор менен иштөө.
4. Реабилитациялык — диспансердик байкоо, калыбына келтирүү.
5. Уюштуруучулук — бейтапты адистерге багыттоо, документтерди жүргүзүү.
6. Консультациялык жана агартуу — калкты ден соолук маданиятына үйрөтүү. Үй-бүлөлүк дарыгерлер кууш адистерге жүктөмдү азайтып, бейтаптарды туура багыттоону жана медициналык кызматтарга болгон канааттанууну жогорулатууга көмөктөшөт.

Чечим: Изденүүчү Аскарбекова Гулдесте Аскарбековнадан 14.02.03 – коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо адистиги боюнча кандидаттык экзаменин “ эң жакшы” баага тапшырды деп эсептелсин.

Комиссиянын төрайымы:

м.и.д.

Биялиева Г. С.

Комиссиянын мүчөлөрү:

м.и.д., профессор

Мамбетов М. А.

м.и.к.

Абдуллаев Т. О.

Диссертациялык кеңештин эксперттеринин кол тамлгаларын тастыктаймын:

Диссертациялык кеңештин

окумуштуу катчысы,

м.и.к., доцент

Ибраимова Д. Д.

26.06.2025 жыл.

Подпись Ибраимова Д. Д. заверяю
зав. общим отделом
К. АКИНБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК МЕДИЦИНАЛЫК АКАДЕМИЯСЫ
КЫРГЫЗСКАЯ ГОСУДАРСТВЕННАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АКАДЕМИЯ И. К. АКИНБАЕВ